

Chov matek za pomocí Cloakova mezidna

V minulých letech jsem přečetl mnoho knih. Jednou z těch, které opravdu stojí za to číst, je kniha od učitele a včelaře Heinricha Gritsche Silná včelstva po celý rok. V ní jsem se poprvé hlouběji seznámil s chovem matek za pomocí vynálezu včelaře Harryho Cloaka. Jedná se o mezidno, které nahrazuje mnoho chovných zařízení.

Při hledání na internetu jsem narazil na spoustu zajímavých stránek s touto problematikou, ale nejucelenější informace o Cloakově dnu jsem našel na stránkách dnes již zaniklého Davy Cushmana. Díky této informaci jsem mohl hned napravě úspěšně odzkoušet Cloakovův systém chovu matek.

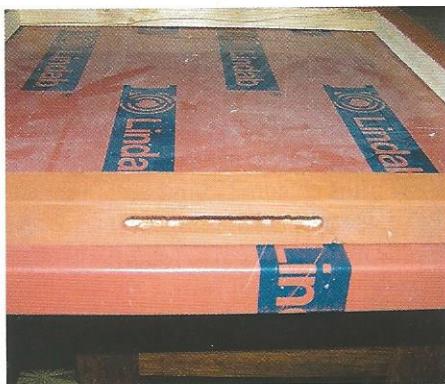
Krátké ohlédky

Chovné mezidno má svůj název podle svého vynálezce Harryho Cloaka, pocházejícího z Nového Zélandu. S vývojem mezidna začal již v 60. letech 20. století, vývoj ukončil

**Během desetiletí
se dočkalo mezidno
mnoha úprav
díky samotným včelařům,
kteří ho používají a sami
vyrábějí dodnes.**

v roce 1969, avšak k naprosté dokonalosti i v metodice ošetřování dospěl až v letech 1974–1975. Cloakovo mezidno bylo v 70. letech široce používané po celém světě pro chov královen v malém i velkém měřítku.

Během následujících desetiletí se dočkalo mezidno mnoha úprav díky samotným včelařům, kteří ho používají a sami vyrábějí dodnes. Jsou to ovšem jen kosmetické úpravy a hlavně inovace v konstrukčním řešení, kde se hledají levnější a jednodušší výrobní postupy, ale metodika je v jádru stále stejná. Cloakovo mezidno je vhodné nejen pro včelaře s omezeným počtem včelstev, ale mohou ho také využít i velkovčelaři. Malovčelaři se vždy snaží mít co nejvíce medu a také nejranější matky, což není vždy možné, protože chov matek ve včelstvu vede vždy ke sníženému výnosu medu.

Zasunutá vložka.

Výlet z mezidna.

Mezidno s vytaženou vložkou.

Cloakov systém

Chov matek tradičním způsobem je mnohdy pro drobné včelaře nepraktický nebo velice pracný. Kvalita matek je vždy závislá na stavu včelstva a dostatečném krmení budoucích královen již od larvičky. Důležité je také dostatek tepla, aby matečníky netrpěly chladem, a tím se budoucí matky špatně nevyvíjely.

Díky Cloakovu mezidru se stane běžné včelstvo, které máme určené na med, zároveň dárcem plemeniva, startérem, ale i finišmanem chovu matek. Navíc nedochází ke ztrátě medného zisku a matky vychované tímto způsobem jsou velice kvalitní.

Cloakov systém chovu včelích matek se skládá ze standardního úlu, většinou složeného ze dvou nástavků, standardního dna, strupkové fólie, upletení a víka, popřípadě krmítka pro případ výpadku snůšky, aby byl zabezpečen stálý přísun potravy. Nejdůležitější součástí je Cloakov mezičko, které je vyrobené nejčastěji z překližky, ale může být také ze dřeva. Dále se skládá z mateří mřížky, nejčastěji kovové. Jde o rám s otvorem pro česno a průřezem, do kterého se zasouvá plechová vložka, která včelotěsně odizoluje nástavky od sebe (viz Schéma postupu, obr. 1–6).

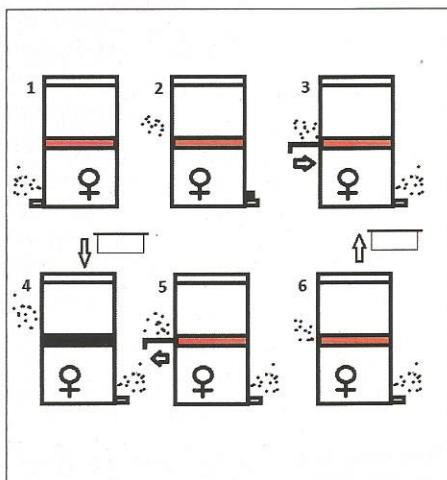

Schéma postupu (obr. 1–6).

Krok za krokem, den po dni

Při chovu matek časně zjara za pomoci včelstva se jeví jako nejhodnější použití včelstva na dvou nástavcích.

Krok 1: 1. den úl otočíme o 180° (česnem dozadu) a uzavřeme česno (obr. 1 a 2). Do spodního nástavku, pokud tam již není, vložíme matku. Ze spodního do vrchního nástavku přendáme 2–4 plasty s plodem. Do spodního naopak vložíme zásoby a volné plasty na kladení. Mezi spodní a vrchní nástavek vložíme Cloakov mezičko (dále jen CM) a vysuneme desku, která uzavírá mateří mřížku v CM. To znamená, že včely mohou ještě pobývat v obou nástavcích. Česno CM míří původním

směrem a během následujících několika dní se na něj včely naučí velice rychle zaléhat. Nyní můžeme spokojeně odejít a dát si s přáteli dobrou medovinu.

Krok 2: 7. den ve dně otevřeme česno a zasuneme v CM vložku, která uzavře mateří mřížku (MK) zasunutím plechu. Tento den můžeme vložit do vrchního nástavku i chovnou lištu na ovonění. Vrchní nástavek se plní včelami, které pocítí osíření. Ve spodním nástavku máme již potřebné plemenivo, nebo použijeme některý chovný systém, např. Jenter (obr. 3).

Krok 3: 8. den zkонтrolujeme, zda včely nevytvorily v horním nástavku nouzové matečníky, pokud ano, zlikvidujeme je,

**Díky Cloakovu mezidru
se stane
běžné včelstvo
určené na med
zároveň dárcem plemeniva,
startérem,
ale i finišmanem
chovu matek.**

protože včely by nepřijaly námi dodané plemenivo. Vložíme sem chovnou lištu a také zkonzrolujeme, zda je dostatek pylu v horním nástavku. Nalarvíme chovnou lištu. Plemenivo získáme buď od mateřích včelstev, nebo ze spodního nástavku (obr. 4).

Krok 4: 9. den zkonzrolujeme přijetí plemeniva, popřípadě dollarvíme. Pokud je vše v pořádku, uzavřeme znova česno ve dně a vysuneme uzávěru mateří mřížky v CM (obr. 5). Vše je hotové a můžeme si sednout s přáteli na další skleničku medoviny.

Krok 5: 13. den dochází k zavíckování matečníků. Zbývá tedy přibližně 7 dní k jejich vylíhnutí. Můžeme buď matečníky hned zužitkovat, nebo nechat ve včelstvu pro dochov (obr. 6).

Krok 6: 16. den v případě, že chceme dochovat matečníky ve včelstvu, odstraníme matku (vložením do oplodňáčku).

Krok 7: 17. den rozdělíme matečníky i včelstvo a vložíme je do oplodňáčku.

Tento postup je velmi spolehlivý. Zabezpečuje kvalitní matky i jejich dobrý odchov v optimálních podmínkách. Dá se říci, že tento postup je velmi podobný tiché výměně, protože jsou zajištěny ideální podmínky, teplo a dostatečné krmení. Tuto metodu mohu vřele doporučit. Jistě dopomůže malým chovatelům ke kvalitním matkám za pomocí jednoduchého postupu.

Text a foto: Jindřich Meduna,
včelař, Choceň,
jindrich.meduna@centrum.cz

Detail matečníku.

Zahřívaný matečník.

Obsednutý nástavek.

Úl s vytaženou vložkou.